

Dr. Ayşenaz ÖZTÜRK, LL. M.

**ULUSLARARASI TAHKİMDE
VASIFLANDIRMA**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR CETVELİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

Uluslararası Tahkimde Vasıflandırmanın Rolü

I. Kanunlar İhtilafı Hukukunda Kabul Edilen Vasıflandırma Teorilerinin Uluslararası Tahkim Bakımından Uygunluğu	3
A. Kanunlar İhtilâfı Hukukunda Vasıflandırmaya İlişkin Teoriler	7
1. Vasıflandırma problemi.....	11
a. <i>Lex fori</i> ye göre vasıflandırma	14
b. <i>Lex causa</i> eya göre vasıflandırma	16
c. Bağımsız teoriler: Karşılaştırmalı hukuk ve analitik hukuk bilimi (<i>analytical jurisprudence</i>)	19
2. Hukuk kuralının vasıflandırılması sorunu	21
B. Vasıflandırma Teorilerinin Uluslararası Tahkim Bakımından Değerlendirilmesi.....	25
1. Hakemlerin bir <i>lex foris</i> inin olmamasının vasıflandırma üzerindeki etkisi.....	30
2. Tahkimin ulus-ötesi niteliğinin vasıflandırma üzerindeki etkisi.....	33
II. Tahkim Türleri ve Hakem Kararlarının Mensubiyeti Bakımından Yapılan Sınıflandırmalar.....	35
A. Tahkim Türleri ve Vasıflandırma İlişkisi.....	35
1. <i>Ad hoc</i> ve kurumsal tahkim ayrımı	36

2. Ticari tahkim ve yatırım tahkimi ayrımı	41
3. İç (<i>domestic</i>) tahkim – uluslararası (<i>international</i>) tahkim ayrımı.....	50
a. Objektif kriter	51
b. Sübjektif kriter	52
c. Modern karma kriter: <i>UNCITRAL</i> Model Kanunu'nun yaklaşımı.....	53
B. Hakem Kararlarının Mensubiyeti Sorunu.....	54
1. Yabancı (<i>foreign</i>) hakem kararı kavramı.....	62
2. Yerli sayılmayan (<i>non-domestic</i>) hakem kararı kavramı	65
3. Yabancı ve yerli sayılmayan hakem kararı sınıflandırmasının sonuçları.....	69

İKİNCİ BÖLÜM

Uluslararası Tahkimde Vasıflandırmaya Konu Olacak Hususlar

I. Temel Ayrım: Usûle ve Esasa İlişkin Olarak Vasıflandırma.....	76
A. Uluslararası Tahkimde Usûl ve Esas Ayrımının Pratik Önemi	77
B. Uluslararası Tahkimde Usûl ve Esas Ayrımının Uygulanacak Hukukun Tayinindeki Etkisi	79
1. Uluslararası Tahkimde Usûle Uygulanacak Hukuk.....	81
a. Tahkim yargılamasını idare eden hukukun (<i>lex arbitri</i>) tayini	83
aa. Tahkim yeri bağlama noktası (ülkesellik ilkesi)	83
bb. Taraf iradesi bağlama noktası (usûl kanunu kriteri)	86
cc. Delokalizasyon teorisi	89
b. Tahkim yargılamasını idare eden hukukun (<i>lex arbitri</i>) uygulama alanı	93
c. Tahkim yargılamasını idare eden hukuk (<i>lex arbitri</i>) ve tahkim usûlüne uygulanacak hukuk ayrımı.....	95

d. Taraflara tahkim usûlüne ilişkin konularda tanınan serbesti (<i>procedural autonomy</i>)	97
e. Hakem heyetinin tahkim usûlüne ilişkin takdir yetkisi (<i>arbitrators autonomy</i>)	101
f. Tahkim usûlüne uygulanacak hukukun tâbi olduğu sınırlamalar	102
g. MTK m. 1(2)'de "veya" bağlacından sonra yer alan düzenlemenin değerlendirilmesi.....	103
h. Tahkim usûlüne uygulanacak hukuk ve vasıflandırma ilişkisi	106
2. Uluslararası Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk	107
a. Taraflarca esasa uygulanacak hukuk seçimi.....	108
b. Seçimin olmadığı durumlarda hakemlerin uygulanacak hukuku belirlemesi	112
c. Uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk ve vasıflandırma ilişkisi.....	116
3. Uluslararası tahkimde usûl ve esas ayrımında "gri alanlar"	117
a. İspat yükü.....	119
b. Zamanaşımı	122
c. Tazminatın hesaplanması ve giderim yolları.....	123
d. Değerlendirmelerimiz	124
II. Uluslararası Tahkimde Vasıflandırmanın Belirleyici Olduğu Diğer Alanlar	125
A. Yetki ve Kabul Edilebilirlik Sorunları.....	126
1. Yetki ve kabul edilebilirlik ayrımının sonuçları	127
2. Hakem heyetinin yetkisiyle ilgili konular	130
3. İddianın kabul edilebilirliğiyle ilgili konular	132
B. Tahkim Anlaşmasının Geçerliliğine Yönelik İtirazlar	133
1. Tahkim anlaşmasının asli geçerliliği (<i>substantive validity</i>) ve uygulanacak hukuk	135
2. Tahkim anlaşmasının şekli ve uygulanacak hukuk.....	139
3. Tahkim anlaşması yapma ehliyeti ve uygulanacak hukuk	144

4. Tahkime elverişlilik ve uygulanacak hukuk.....	145
5. Değerlendirmelerimiz	147
SONUÇ	149
KAYNAKÇA.....	157